

**Ο αντίκτυπος της κρίσης στους Έλληνες πολίτες:
Πορεία προς την ανάκαμψη!**

ΟΜΙΛΙΑ

του

κ. Luca JAHIER

**Προέδρου της Ομάδας III «Διάφορες Δραστηριότητες»
της
Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής**

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΟΛΟΣ

31 Μαΐου 2013

[Ισχύει μόνον ό,τι λεχθεί προφορικά]

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι,
Αγαπητοί φίλοι και συνάδελφοι,

Είναι πραγματικά μεγάλη χαρά, τόσο για μένα τον ίδιο όσο και για όλα τα μέλη της Ομάδας Διαφόρων Δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, που βρισκόμαστε σήμερα, εδώ, μαζί σας σε αυτήν την όμορφη πόλη που ο βασιλιάς Κάσσανδρος ονόμασε «Θεσσαλονίκη», από τη σύζυγό του, την ετεροθαλή αδελφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου! Στην Ελλάδα, δεν μπορείς να αποφύγεις την «Ιστορία»: μας διαποτίζει η μνήμη της, μας λαμπρύνει η σοφία της και μας ταπεινώνει η ευθύνη της –τόσο τους ίδιους τους Έλληνες όσο και όλους τους Ευρωπαίους. Δεν είπε ο Γάλλος Πρόεδρος Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν, το 1979, ότι «Ευρώπη χωρίς Ελλάδα, απλά δεν είναι Ευρώπη»; Αυτή είναι μια δήλωση που πρέπει να θυμόμαστε στο 6ο έτος της ύφεσης στην Ελλάδα και ειδικά σήμερα, στις συζητήσεις που θα έχουμε με θέμα τον αντίκτυπο της κρίσης στους Έλληνες πολίτες.

Προτρέχω όμως, και πριν αναφερθώ στο κεντρικό θέμα που θα μας απασχολήσει σήμερα, θα ήθελα πρώτα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Μπακατσέλο, Πρόεδρο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης –χάρη στον οποίο μπορέσαμε να διοργανώσουμε αυτή την εκδήλωση στις εγκαταστάσεις του ΕΒΕΘ– για τη γενναιόδωρη προσφορά του γεύματος που θα ακολουθήσει. Εκτιμούμε ιδιαίτερα τη φιλοξενία σας! Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τα δύο μέλη της Ομάδας Διαφόρων Δραστηριοτήτων της ΕΟΚΕ από τη Θεσσαλονίκη, τον κ. Παναγιώτη Γκόφα και την κα. Ευαγγελία Κεκελέκη. Η συνδυασμένη ενέργεια και αποφασιστικότητά σας συντέειναν ώστε να στεφθεί η σημερινή εκδήλωση με επιτυχία! Ζητώ συγγνώμη Πάνο, που μας πήρε τόσο πολύ χρόνο για να οργανώσουμε αυτήν την εκδήλωση από τότε που για πρώτη φορά μου έκανες την πρόταση, πριν από 18 μήνες, αλλά όπως λέτε στην Ελλάδα «Κάλλιο αργά παρά ποτέ!».

Παρακαλώ επιτρέψτε μου μία τελευταία παρέμβαση πριν έρθω στο κύριο θέμα των συζητήσεών μας σήμερα: σε αυτή την αίθουσα βρισκόμαστε περίπου 30 μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Μεταξύ μας βρίσκεται, μεταξύ άλλων, ο Έλληνας πρώην Πρόεδρος της ΕΟΚΕ, κ. Δημήτρης Δημητριάδης, ένας Θεσσαλονικιός! Βρίσκεται, επίσης, ο Έλληνας Πρόεδρος της Ομάδας Εργαζομένων της ΕΟΚΕ, κ. Γεώργιος Ντάσης. Αλλά αυτό που θα ήθελα να διευκρινίσω είναι ότι δεν είμαστε η τρόικα και δεν είμαστε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα μέλη μας, που έχουν διοριστεί από τα κράτη μέλη, εκπροσωπούν τους ευρωπαίους εργοδότες, τους ευρωπαίους συνδικαλιστές και μία σειρά οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ είναι ένα *συμβουλευτικό* όργανο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και ρόλος μας είναι να παρέχουμε συμβουλές στα όργανα αυτά και να τους κάνουμε γνωστές τις απόψεις της ευρωπαϊκής οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Αλλά για να γίνει αυτό, πρέπει πρώτα να είμαστε οι ίδιοι ενημερωμένοι κι αυτός είναι ο λόγος που, σήμερα, πρωταρχικός στόχος μας είναι να σας *ακούσουμε* και να διερευνήσουμε μαζί μ' εσάς πώς η Ελλάδα θα μπορέσει να οδεύσει προς ένα βιώσιμο μέλλον.

Σε πολλά άρθρα στον Τύπο τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα συγκρίνεται με την Ιφιγένεια, την κόρη του Αγαμέμνονα που θυσιάστηκε για να μπορέσουν να αποπλεύσουν τα πλοία για την Τροία. Στη

σημερινή πραγματικότητα, η ανταμοιβή για τη θυσία είναι η διατήρηση της Ευρωζώνης, τα δε θύματα είναι περισσότερα από ένα. Η λιτότητα είναι το πικρό φάρμακο που συνταγογραφήθηκε για πολλές ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της πατρίδας μου, της Ιταλίας. Τίθεται τώρα το ερώτημα ποιά δρόμο θα ακολουθήσει η Γαλλία κατά τους επόμενους μήνες. Αλλά μπορούμε όλοι να συμφωνήσουμε ότι υπάρχουν διάφορα επίπεδα λιτότητας και στην περίπτωση της Ελλάδας οι κοινωνικές, οικονομικές και, μάλιστα, πολιτικές συνέπειες υπήρξαν αναμφισβήτητα *καταστροφικές*. Όταν οι γονείς καλούνται να σηκώσουν το δυσβάσταχτο φορτίο που συνεπάγεται το γεγονός ότι δύο στους τρεις νέους δεν έχουν δουλειά, όταν το 27% του συνολικού ενεργού πληθυσμού είναι άνεργοι και κοινωνικά αποκλεισμένοι, όταν σύμφωνα με τις προβλέψεις μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους 3,9 εκατομμύρια Έλληνες –σε συνολικό πληθυσμό 11 εκατομμυρίων– θα ζουν σε συνθήκες φτώχειας, τότε βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια εκρηκτική κατάσταση. Σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε τις πολύ αυστηρές περικοπές στις συντάξεις, που φθάνουν έως και το 60%, τις σημαντικές περικοπές στους προϋπολογισμούς των τομέων της υγείας και της εκπαίδευσης, την καθιέρωση ενός νέου κατώτατου μισθού 470 ευρώ –όταν οι τιμές στην Ελλάδα είναι σχεδόν οι ίδιες η και ακριβότερες από αυτές των Βρυξελλών... Πρέπει να προσθέσουμε τον αποδεκατισμό των μεσαίων τάξεων, τη διαρροή εγκεφάλων, τη ραγδαία αύξηση των αυτοκτονιών και των μολυσματικών ασθενειών, την πραγματικότητα ότι μια χώρα που είναι τριάντα χρόνια μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει σήμερα πολίτες που είναι τόσο φτωχοί ώστε να μην μπορούν να αγοράσουν φάρμακα ή καύσιμα...

Ευτυχώς για τους Έλληνες πολίτες –και αυτό είναι βέβαια προς τιμήν τους– η οικονομική κρίση αντισταθμίστηκε από μία πληθώρα φιλανθρωπικών έργων και δράσεων αλληλοβοήθειας μεταξύ συμπολιτών και από μεγάλη δημιουργικότητα στον πολιτιστικό τομέα. Υπάρχουν επίσης, κάποιες ενδείξεις βελτίωσης καθώς, σύμφωνα με τις προβλέψεις, το 2014 η ανάπτυξη στην Ελλάδα θα είναι 0,6%. Υπολογίζεται ότι η χώρα έχει ανακτήσει τα 2/3 της ανταγωνιστικότητας που διέθετε πριν από την κρίση και ότι οι τραπεζικές καταθέσεις έχουν αρχίσει να αυξάνονται. Αλλά το γεγονός παραμένει ότι το ελληνικό ΑΕγχΠ έχει συρρικνωθεί κατά 20% από το 2007 και ότι το ανθρώπινο κόστος της κρίσης αυτής είναι *δραματικά* υψηλό. Είναι, πράγματι, σαν να επέστρεψε θριαμβευτής ο Εφιάλτης που είχε προδώσει τους Έλληνες στις Θερμοπύλες.

Και σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να πω κάτι που νομίζω έπρεπε να είχε λεχθεί από καιρό: εύγε! Εύγε, Έλληνες πολίτες για την *εγκαρτέρησή* σας κατά τα τελευταία χρόνια. Ακόμη και το ΔΝΤ εγκωμίασε, στην πρόσφατη έκθεσή του, την Ελλάδα για την «εξαιρετική» πρόοδο που σημείωσε στη μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού της, αναγνωρίζοντας ότι οι μειώσεις των θέσεων εργασίας και των μισθών είχαν ως αποτέλεσμα «την άνιση κατανομή του βάρους της προσαρμογής». Και επιτρέψτε μου να προσθέσω ότι, κατά την ταπεινή μου γνώμη, η αίσθηση απώλειας της εθνικής κυριαρχίας που προέκυψε από το πρόγραμμα λιτότητας ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να γίνει αποδεκτή από τους Έλληνες. Διότι όχι μόνον η Αθήνα υπήρξε η γενέτειρα της δημοκρατίας, αλλά και οι Έλληνες είναι ένας υπερήφανος λαός, όπου οι έννοιες «φιλότημο» και «τιμή» έχουν τεράστια σημασία.

Το ερώτημα είναι: πώς να προχωρήσουμε από τώρα και στο εξής;· πώς μπορούμε να βγάλουμε την Ελλάδα και την Ευρώπη από αυτόν τον φαύλο κύκλο της οικονομικής ύφεσης –ας μην ξεχνάμε ότι πρόκειται επίσης για μια *ευρωπαϊκή* κρίση. Διότι το 2013, ενώ η οικονομία της Ευρωζώνης θα

συρρικνωθεί κατά 0,3%, η παγκόσμια οικονομία θα *μεγεθυνθεί* κατά 3,3%. Επιπλέον, έχει υπολογιστεί ότι το κόστος των νέων *Ευρωπαϊών* χωρίς απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση ανέρχεται σε 153 δισ. ευρώ ετησίως. Και εάν η Ελλάδα ή η Πορτογαλία αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αντιμετώπιση της κρίσης, είναι επίσης διότι οι εξαγωγές τους έχουν μειωθεί, καθώς Ευρωπαίοι που πλήττονται από την κρίση *αλλού*, καταναλώνουν λιγότερο.

Κυρίες και κύριοι, η κρίση στην Ευρώπη έχει οδηγήσει τους Ευρωπαίους πολίτες σε πρωτοφανή επίπεδα δυσπιστίας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόσφατα στοιχεία που δημοσίευσε η Eurostat, η στατιστική υπηρεσία της ΕΕ, αποκαλύπτουν ότι μόνον το 33% των Ευρωπαίων έχουν εμπιστοσύνη στην ΕΕ και μόνον το 30% των Ευρωπαίων έχουν θετική εικόνα γι' αυτήν. Όμως, παρά τα στοιχεία αυτά, εξακολουθώ να είμαι ένας αμετανόητος φιλοευρωπαίος. Διότι στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η ΕΕ έχει να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη *συμπλήρωση* των εθνικών στρατηγικών. Η ΕΕ δεν έχει απαντήσεις σε όλα και λάθη έχουν γίνει. Αλλά οι λύσεις θα βρεθούν μέσα από τη συνεργασία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ας πάρουμε το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Το κόστος που έχει για την *Ευρώπη* η φοροδιαφυγή στα 27 κράτη μέλη έχει υπολογιστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε 1 τρισεκατομμύριο ευρώ ετησίως! Και το κόστος της παραοικονομίας ανέρχεται σε 20% του ΑΕγχΠ της Ευρώπης. Αυτό, ωστόσο, είχε ως αποτέλεσμα τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και η G7 να αποφασίσουν να κάνουν τη φοροδιαφυγή προτεραιότητα, αναλαμβάνοντας συντονισμένες δράσεις που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα.

Αυτό με φέρνει στο επόμενο σημείο: για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την κρίση τόσο στην Ελλάδα όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη, θα πρέπει να βρούμε τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στη λιτότητα, τη δημοσιονομική υπευθυνότητα και τα μέτρα προώθησης της ανάπτυξης. Χρειαζόμαστε τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στις οικονομικές και στις κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης. Ναι, πράγματι, οι δημοσιονομικές, τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές ενώσεις είναι απαραίτητοι πυλώνες της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ναι, κάθε χώρα θα πρέπει να καταπολεμήσει τη διαφθορά και να προβεί σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να γίνει πιο ανταγωνιστική. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά *θα πρέπει* να συμπληρωθούν με μέτρα προώθησης της ανάπτυξης και της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με την καλλιέργεια αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, με δράσεις μείωσης της φτώχειας, με την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών, με τη βιώσιμη και αποτελεσματική χρήση των πόρων και με την ενίσχυση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής. Πρέπει να ενδυναμώσουμε την Ευρώπη, υποστηρίζοντας την ενιαία αγορά και τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Πρέπει να λάβουμε συγκεκριμένα μέτρα για την αναβιομηχάνιση της Ευρώπης, για τη διασφάλιση ρευστότητας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μας και για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, στην έρευνα και ανάπτυξη και στις διεθνείς συναλλαγές. Και κύριοι παράγοντες στη συγκεκριμένη διαδικασία θα πρέπει να είναι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μας, η κοινωνική οικονομία, η πράσινη οικονομία, τα ελεύθερα επαγγέλματα κλπ. Πρέπει να επενδύσουμε –και όχι να οπισθοδρομήσουμε– στην ποιοτική εκπαίδευση, στη δια βίου μάθηση, στην αξιοπρεπή εργασία και στην ενίσχυση της κινητικότητας των Ευρωπαίων. Και όλα αυτά *σε πνεύμα πολιτικής νομιμότητας και δημοκρατικής λογοδοσίας*.

Πριν ολοκληρώσω την παρουσίασή μου, θα ήθελα να αναφέρω ότι αυτή τη στιγμή ένας άνεμος αλλαγής πνέει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιτέλους, οι πολιτικοί ηγέτες άρχισαν να αφυπνίζονται από

την πραγματικότητα αντιλαμβανόμενοι ότι χρειαζόμαστε ένα κοινωνικό σύμφωνο για την Ευρώπη, ότι χρειαζόμαστε μια νομισματική ένωση με «ανθρώπινο πρόσωπο». Λέγεται πλέον σήμερα ότι «η λιτότητα δεν είναι ούτε αποτελεσματική ούτε κοινωνικά βιώσιμη», ότι η «λιτότητα... έφθασε στα όριά της». Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει συμμετάσχει ενεργά σε αυτές τις συζητήσεις και, μόλις την περασμένη εβδομάδα, εκδώσαμε μία γνωμοδότηση με τίτλο «Η κοινωνική διάσταση της ΟΝΕ», της οποίας ήμουν εισηγητής. Στη συγκεκριμένη γνωμοδότηση, ζητήσαμε να δρομολογηθεί ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης και να συσταθεί ένα Σύμφωνο Κοινωνικών Επενδύσεων που να περιλαμβάνει το δικαίωμα των Ευρωπαίων σε ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Ζητήσαμε να δημιουργηθεί ένα Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της Φτώχειας και να αυξηθεί η χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Ταχθήκαμε υπέρ της έκδοσης Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Ομολόγων και της σύστασης ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου για τους Ανέργους. Και φυσικά, όλες αυτές οι προτάσεις συμπληρώνουν ήδη υπάρχουσες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής –όπως, για παράδειγμα, η πρόταση για «κοινωνικές επενδύσεις», που θα διοχετεύσουν πόρους της ΕΕ στην κοινωνική προστασία και στο ανθρώπινο κεφάλαιο, ή η πρωτοβουλία της ΕΕ για την απασχόληση των νέων, που θα βοηθήσει τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα την ανεργία των νέων. Εν ολίγοις, το μήνυμα που θα ήθελα να σας μεταφέρω είναι ότι η ΕΕ μπορεί να βοηθήσει τις χώρες που πλήττονται από τα μέτρα λιτότητας με κοινωνικά μέτρα και με μέτρα προώθησης της ανάπτυξης.

Κυρίες και κύριοι, οι ευρωπαίοι πολίτες δεν αντέχουν άλλες κενές υποσχέσεις. Διότι η «Ευρώπη» δεν είναι «σχέδιο» –είναι μια ζωντανή πραγματικότητα, η οποία επηρεάζει όλους μας με μυριάδες τρόπους. Τον επόμενο χρόνο, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, θα διεξαχθούν οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αν δεν θέλουμε να δούμε τους ευρωπαίους πολίτες να απεμπολούν, στις εκλογές αυτές, το δικαίωμα ψήφου τους, θα πρέπει να δράσουμε σήμερα! Τώρα είναι η ώρα να ενώσει η Ευρώπη τις δυνάμεις της και να επενδύσει σε μια κοινωνική προσέγγιση της κρίσης και της ΟΝΕ. Αλλά για να γίνει αυτό, χρειαζόμαστε τη δύναμη της φαντασίας και την ισχύ της αποφασιστικότητας!

Αγαπητοί φίλοι, επιτρέψτε μου να κλείσω υπενθυμίζοντας ότι το 2013 είναι η 150ή επέτειος από τη γέννηση του διακεκριμένου Έλληνα ποιητή Κωνσταντίνου Καβάφη, ο οποίος στο διάσημο ποίημά του «Ιθάκη» παροτρύνει τον αναγνώστη «Πάντα στον νου σου νάχεις την Ιθάκη./ Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου». Ας είναι λοιπόν η βιώσιμη ανάκαμψη της Ευρώπης από την κρίση, η «Ιθάκη» όλων μας!